אי קרבן שומע אני [א]אפילו קדשי בדק הבית שנקראו קרבן כענין שנא' [1]ונקרב את קרבן ה' ת"ל [2]ואל פתח אהל מועד לא הביאו [ג][א]כל הראוי לפתח אהל מועד חייב עליו בחוץ כל שאינו ראוי לפתח אהל מועד אין חייבין עליו בחוץ אוציא אלו שאין ראוין לפתח אהל מועד ולא אוציא פרת חטאת ושעיר המשתלח שהוא ראוי לבוא אל פתח אהל מועד ת"ל לה' מי שמיוחדין לה' [ב]יצאו אלו שאין מיוחדין לשם ולה' להוציא הוא ורמינהו [3]ירצה לקרבן אשה לה' אלו אישים [ד][ג]מנין שלא יקדישנו מחוסר זמן ת"ל קרבן לה' לרבות [ד]שעיר המשתלח אמר רבא התם מענינא דקרא והכא מענינא דקרא התם דאל פתח לרבות לה' להוציא הכא דאשה להוציא לה' לרבות טעמא דרבי רחמנא הא לא רבי הוה אמינא שעיר המשתלח קדוש במחוסר זמן והא [ה]אין הגורל קובע אלא בראוי לשם אמר רב יוסף הא מני חנן המצרי היא דתניא [ו]חנן המצרי אומר אפילו דם בכוס מביא חבירו ומזווג לו אימר דשמעת ליה לחנן המצרי דלית ליה דחויין דלית ליה הגרלה מי שמעת ליה דילמא מייתי ומגריל אלא אמר רב יוסף הא מני רבי שמעון היא דתניא [ז]מת אחד מהן מביא חבירו שלא בהגרלה דברי רבי שמעון רבינא אמר כגון שהומם וחיללו על אחר ומנא תימרא דפסיל ביה מומא דתניא [4][ח]ואשה לא תתנו מהם אלו החלבים אין לי אלא כולן מקצתן מנין ת"ל מהם מזבח זו זריקת דמים לה' לרבות [ט]שעיר המשתלח ואיצטריך למיכתב בעל מום ואיצטריך למיכתב מחוסר זמן דאי כתב רחמנא מחוסר זמן משום דלא מטי זמניה אבל בעל מום דמטי זמניה אימא לא ואי כתב רחמנא בעל מום משום דמאיס אבל מחוסר זמן דלא מאיס אימא לא צריכא

רבא

אי קרבן שומע אני וכו'. רישא דברייתא בתורת כהנים [ז] הכי איתא יכול השוחט חולין בפנים יהא חייב ודין הוא וכו' ת"ל קרבן על הקרבן הוא חייב ואינו חייב על החולין אי קרבן שומע אני וכו' כלומר או אינו אומר קרבן להוציא את החולין בפנים אלא להביא קדשי בדק הבית ששחטן בחוץ שיהא חייב שהרי אף הם נקראו קרבן כענין שנאמר ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא והא ודאי בדק הבית הוא: **הראוי לפתח וגו'.** וקדשי בדק הבית לא היו עתידים לבא לפתח אהל מועד ואני שמעתי שאינן ראוין לפתח אהל מועד שסתם קדשי בדק הבית בעלי מומין הן דאמר מר (תמורה דף ז:) המתפיס תמימים לבדק הבית עובר בעשה וא"א להעמידה כן במקומה במס' זבחים: **ולא אוציא פרת חטאת.** לא גרסינן שאף היא אינה ראויה לבא לאהל מועד אלא ולא אוציא שעיר המשתלח שהוא ראוי לבא לאהל מועד * להגריל ולהתוודות עליו הכי מפרש לה בזבחים: **ולה' להוציא הוא.** בשעיר המשתלח שהוא ראוי לבא בתמיה: **אלו אישים.** שלא יתן מהן על אש של מערכה: **מנין שלא יקדישנו מחוסר זמן ת"ל קרבן.** ומשעת הקדשו קרוי קרבן: **התם דאל פתח לרבות.** שעיר המשתלח דלא ממעט מאל פתח שהרי ראוי לבא אל פתח: **לה' להוציא.** אתא דאילו לרבות לא איצטריך וכי אתא להוציא אתא ולמדרש מי שמיוחדין לשם יצא זה שאינו מיוחד: **הכא דאשה משמע להוציא.** שעיר המשתלח שהרי אינו עולה לאשים: **לה' לרבוי.** אתא ולמדרש לה' כל דלה': **והא אין הגורל קובע.** לשם אלא את הראוי לשם וכיון דלא ידע על איזה מהן יעלה הגורל לשם א"א להיות אחד מהן מחוסר זמן: **חנן המצרי היא.** דלית ליה הגרלה משהגריל ומת אחד מהן הלכך כשמת שעיר המשתלח ומביא אחר שלא בהגרלה הוצרך ללמד מן המקרא שלא יביא מחוסר זמן: **אפי' דם.** של שעיר הפנימי בכוס שכבר נשחט ומת המשתלח מביא חבירו מן השוק: **ומזווג.** לדם ומשלחו: **דלית ליה דחויין.** דלית ליה שיהא הדם דחוי בשביל חבירו שמת לומר ישפך הדם כדקאמר רבי יהודה במתני' מת המשתלח ישפך הדם: **דילמא מייתי ומגריל.** וירעה אותו שיפול עליו גורל של שם ויתכפר בדם של ראשון ולעולם שנים צריך להביא ומגריל ואכתי פשיטא דמחוסר זמן לא דאין גורל קובע אלא בראוי לשם: **רבינא אמר.** כי איצטריך קרא דמחוסר זמן כגון שהומם המשתלח משהגריל עליו וחיללו על אחר וזה אין צריך להגריל שהרי מכח הראשון בא: **ואשה לא תתנו וגו'.** בבעלי מומין כתיב: **מקלתן.** כזית מהן:

רבא

וכל שאין ראוין לפתח אהל מועד אין חייבין עליו. מה שפירש רש"י שיש מפרשים משום דסתם קדשי בדק הבית בעלי מומין הן דהמתפיס תמימים לבדק הבית עובר בעשה וכתב שאי אפשר לו להעמידה כן במקומה בזבחים פרק חטאת ולא פי' מה היה קשה לו ובפרק פרת חטאת פי' דתנן בפרק פרת חטאת (זבחים דף קיב.) פרת חטאת ששחטה חוץ מגיתה וכן שעיר המשתלח ששחטו בחוץ פטור משום דאין ראוין לבא אל אהל מועד אלמא פרת חטאת אע"ג דתמימה היא כיון דאין סופה לבא אל פתח אהל מועד פטור הכי נמי בקדשי בדק הבית פטור ואפילו תמימים[ח]: **ולא אוציא פרת חטאת ושעיר המשתלח.** רש"י לא גרים פרת חטאת דפרת חטאת לא אתיא כלל לפתח אהל מועד והדין עמו דאי משום דכתיב בה והזה אל נכח פני אהל מועד מדמה אם כן כי פריך בזבחים ושעיר המשתלח נמי ראוי אל פתח אהל מועד הוא ופריך מזאת הברייתא דקרי ליה ראוי אל פתח אהל מועד ומשני ליה כאן קודם הגרלה כאן לאחר הגרלה ואי בעית אימא כאן קודם וידוי וכו' ליפרוך מפרת חטאת ולא הוה מצי לשנויי כדמשני על כן נראה דלא גרס פרת חטאת בברייתא ודוחק הוא דבברייתא גרסינן שהן ראוים וכו' עד יצאו אלו שאינן מיוחדין בלשון רבים וצריך לגרוס שהוא ראוי יצא בלשון יחיד כיון דלא גרסינן אלא שעיר המשתלח ונראה לי ליישבו והכי פירושו ולא אוציא פרת חטאת ואפילו אם תמצא לומר שאוציא נמי פרת חטאת כיון דאיהי לא אתיא פתח אהל מועד מכל מקום לא אוציא שעיר המשתלח ת"ל לה' והשתא ניחא דכי פריך בפרק פרת חטאת (זבחים דף קיג.) משעיר המשתלח לא פריך מפרת חטאת משום דבהאי ברייתא נמי אמ"ל קאמר דפרת חטאת אינה ראויה לפתח אהל מועד לה' לשעיר המשתלח דהוא ודאי ראוי לפתח אהל מועד הוא ולהכי לא פריך התם אלא משעיר המשתלח: **זריקת דמים על המזבח.** הקשה מורי קרובי הכהן ה"ר יהודה זצ"ל דבפרק השוחט והמעלה (זבחים דף קז:) אמרינן דלא הוה צריך למיכתב זריקה בחוץ דאתיא לה שפיר מבינייהו משחיטה והעלאת חוץ אלא לגלויי לך אקבלה דלא תיתי מבינייהו ובבעלי מומין אמאי איצטריך למיכתב תיתי מבינייהו וליכא למימר לגלויי אקבלה דלא תיתי דמהיכא תיתי אי משחיטה והעלאה איכא למיפרך מה להנך שכן חייבין עליהם בחוץ תאמר בקבלה ודנתי לפניו דאיכא למימר מקדיש בעלי מומין יוכיח שפטור בחוץ וחייב בבעלי מומין עוד הקשה לר' יוסי ברבי יהודה דמחייב אף בקבלה בבעלי מומין אמאי איצטריך קרא להקטרה זריקה וקבלה ליתי כולהו מבינייהו משוחט ומקדיש גם כזה דנתי לפניו דאיצטריך לגלויי אקמילה דלא תיתי והא דמיבעי פ' כל הקרבנות (מנחות פה:) אי לוקה משום בעלי מומין בקולת שהתליע מלינו למימר דהיינו דווקא במקדיש אבל קמילה לא אי נמי ההיא לרבנן דר' יוסי בר' יהודה אי נמי י"ל דאי לא כתיב קרא לזריקה הוה מוקמינן חד לא תקריבו לזריקה ואידך לקבלה דהא אשחיטה ומקדיש לא מיתוקם אלא בהם אינו ענין ואזריקה וקבלה משמע שפיר טפי דלשון הקרבה הוי זריקה וקבלה כדאשכחן בפ"ק דזבחים (דף יג.) והקריבו זו קבלת הדם או אינו אלא זריקה ואם כן מקדיש ושוחט לא הוה נפקא לן ומבינייהו נמי לא דמה להנך דעבודה נינהו ולא שייכי בחולין תאמר בשחיטה דשייכא בחולין וגבי על החמץ הקשה בפרק תמיד נשחט (פסחים דף סג:) למה לי קרא לזריקה תיתי מבינייהו דלגלויי אקבלה הא בלאו הכי קבלה לא אתיא משחיטה והקטרה כדפרישית דמה להנך שכן חייבת בחוץ ודנתי לפניו מולק יוכיח שפטור בחוץ וחייב על החמץ כדאיתא בפרק תמיד נשחט (ג"ז שם) וכן הקשה בע"ז למה לי קרא לזריקה ניתי מבינייהו דלגלויי אקבלה לא איצטריך דאיכא למיפרך כדפרישית וכן כזה דנתי לפניו דלא אייתר לן שום קרא לזריקה אלא מדברי קבלה ילפינן לה מדכתיב בל אסיך נסכיהם מדם ועוד אפי' לפי דבריו איצטריך לגלויי אקבלה דלא תיתי דאי פרכת כדפרכינן איכא למימר השתחואה יוכיח שפטור בחוץ וחייב לע"ז מיהו האמת הוא דלא איצטריך קרא לגלויי אקבלה דלא תיתי דכיון דלא אשכחן קרא שעובדין בקבלה לע"ז אין לחייב עליה כדפרש"י בפרק ד' מיתות (דף ס:) אהא דפריך וליחשוב נמי זורק ופרש"י בשלמא מקבל ומוליך לא קשיא לן דכיון דלא אשכחן שעובדין לשם ע"ז בכך אף על גב דהוי כעין פנים פטור בשלא כדרכה על כן נראה כתירוץ הראשון עוד הקשה היכי קאמר התם דקבלה הוה אתיא מבינייהו משחיטה והעלאה אי לא היה כתיב זריקה לגלויי עלה דלא תיתי והאיכא למיפרך מה להנך שחייבין [ט](בע"ז ו)בבעלי מומין תאמר בקבלה דפטור לרבנן דרבי יוסי ב"ר יהודה ורליתי לומר מנסך יוכיח

עין משפט נר מצוה

ט א מיי' פי"ח מהל' מעשה הקרבנות הלכה ו:
י ב שם פי"ט הל' ז:
יא ג מיי' פ"ג מהלכות איסורי מזבח הל' א' והל' י סמג עשין קפה:
יב ד מיי' פ"ה מהל' עבודת יוה"כ הל' יח:
יג ה מיי' פ"א מהל' איסורי מזבח הל' ד:
יד ו מיי' פ"ה מהל' עבודת יוה"כ הל' יח:

◆

רבינו חננאל

שומע אני אפי' קדשי בדק הבית. פי' כגון בהמה טמאה וכיוצא בה שאין ראויין למזבח, כדכתיב ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא כלי זהב וגו'. הנה נקרא קרבן, דברים שאינן ראויין למזבח. ת"ל ואל פתח אהל מועד לא הביאו, בעינן דבר הראוי לפתח אהל מועד וליכא. פרה אדומה ושעיר המשתלח מנין שאין חייבין עליהן משום שוחט חוץ. ת"ל לה', מי שמיוחדים לה', יצאו אילו שאין מיוחדין לה', אלא פרה למי נדה ושעיר לעזאזל. ואקשינן לה' להוציא שעיר המשתלח אתא, והכתיב ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה', אשה אילו אישים. מנין שאינן קדש, ת"ל קרבן לה' לרבות שעיר המשתלח, דלא בעא ליה במחוסר זמן שהוא פחות מח' ימים. ומשני בא הכל לפי עניין הכתוב ודרישתו, התם דאל פתח לרבות כל בהמה כשרה, בא לה' להוציא, דאילו לא בא להוציא אלא לרבות, הרי כבר נתרבת כל בהמה טהורה, הוה ליה לקרא לשתוק, ואנא ידענא דהכל במשמע, למה בא, להוציא. הכא דמשמע קרבן להוציא שעיר המשתלח שאינו קרבן, דייתי אומר קדוש במחוסר זמן, בא לה' לרבותו שלא יהיה קדוש במחוסר זמן. ואקשינן ולמה הוצרך לומר לרבות שעיר המשתלח שאינו קדוש במחוסר זמן, והא בעי הגרלה ואין הגורל קובע אלא בראוי לשם, דלא ידעינן באיזה מהן יעלה הגורל לה'. ואוקימנא להא מתניתא לר' שמעון דלית ליה הגרלה לעכב, דתני מת אחד מהן מביא חבירו שלא בהגרלה דברי ר' שמעון, ורבא אמר אפי' תימא דברי הכל, וכגון שהגריל על השעירים הללו, והשעיר שעלה עליו הגורל לעזאזל נפל בו מום, וחיללו על שעיר שהוא פחות מבן שמונה ימים, סד"א ליקדוש קמ"ל דלא קדוש. והמום נמי שפוסל בשעיר המשתלח, גמר לה מדכתיב ואשה לא תתנו מהם על המזבח לה', ופשוטה היא.

◆

תוס' ישנים

ר"י דמאי פריך התם על הכא שיטה שאין לו להיות פטור קודם הגרלה כדמשמע הכא אלא דפריך ליה מגופה דאכתי ראוי לפתח אהל מועד קודם הוידוי ומסקנא דמסיק התם אלא לא קשיא כאן קודם וידוי כאן לאחר וידוי אתי שפיר דמחייב [קודם] הגרלה כי הכא אי נמי י"ל דקודם הגרלה דהתם היינו קודם הבנחה שהוא גמר הגרלה דפטור מלה' לפי שהוא מגורל כבר שאינו לה' אבל קודם ההגרלה שאינו מגורל מחייבין ליה כי הכא. מ"ר. ולי נראה לתרץ דהא דמחייבים הכא קודם הגרלה היינו משום דלאו הוא לשעיר הנעשה בחוץ כדמפרש הכא והא דממעטי ליה קודם הגרלה מלה' היינו כדפי' לעיל שכבר נתקדש שעיר החיצון מיירי ולכך לאו ראוי כלל להתקדש לשעיר החיצון וממעיט מלה' אע"פ דראוי הוא לפתח אהל מועד כי שמא יתקדש לשם מכל מקום עדיין אינו לה' אבל היכא שיוכל להתקדש לשעיר הנעשה בחוץ לה' קרינא ביה. ול"ע: הכא נמי מאפרי עבודת היום [illegible] דלר"ע שעיר הנעשה בחוץ בתר עבודת היום והתם מפרש טעמא: (ע"כ שייך לדף סב ע"ב)

מסורת הש"ס

א) תמורה ו: זבחים קיג., ב) תמורה ו: יג., ג) [תמורה ו: חולין יא:], ד) זבחים לד: ע"ש, תמורה ו:, ה) לעיל מ., ו) תמורה ו: ע"ש, ז) [אחרי פרשה ה], ח) [וע"ע תוס' זבחים דף קיג: ד"ה יצאו], ט) רש"א מוחק זה.

◆

תורה אור השלם

1. ונקרב את קרבן יי איש אשר מצא כלי זהב אצעדה וצמיד טבעת עגיל וכומז לכפר על נפשתינו לפני יי: במדבר לא נ
2. ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן ליי לפני משכן יי דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו: ויקרא יז ד
3. שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה ליי: ויקרא כב כז
4. עורת או שבור או חרוץ או יבלת או גרב או ילפת לא תקריבו אלה ליי ואשה לא תתנו מהם על המזבח ליי: ויקרא כב כב

◆

גליון הש"ס

גמ' מנין שלא יקדישנו מחוסר זמן. עיין זבחים דף קיד ע"ב תוס' ד"ה היתר כמה: רש"י ד"ה ולא אוציא וכו' להגריל ולהתודות עליו. עיין תוס' ישנים ד"ה עד שלא הגריל ובתמורה דף ו ע"ב תוס' ד"ה ולא תוליא:

◆

מוסף רש"י

אי קרבן שומע אני כו'. קרבן דכתיב בשחוטי חוץ להקריב קרבן וגו' דריש ליה בתו"כ על הקרבן חייב ואינו חייב על השוחט חולין בפנים. או קרבן לאו להכי אתי אלא לחייב על קדשי בדק הבית ששחטן בחוץ, שאף הן נקראו קרבן, כענין שנאמר ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא כלי זהב אצעדה וצמיד, ואין זה אלא לבדק הבית (זבחים קיג:) דהיינו למלאכת המשכן (תמורה ו:). שאינו ראוי לפתח אהל מועד. כגון קדשי בדק הבית שאינם ראוין לבא לפתח אהל מועד, שהרי בעלי מומין הן דאמרן המתפיס תמימים לבדק הבית עובר בלא תעשה (שם. וכעי"ז שם יג.). ולא אוציא פרת חטאת. פרה אדומה, שאם שחטה בחוץ שלא כמצוותה, שלא ע"ג מערכתה, שיתחייב כרת, וכן שעיר המשתלח אם שחטו בחוץ יתחייב כרת, שהרי תמימין הן, דבפרה כתיב אשר אין בה מום, ושעיר מרצינן ליה שלא יהא בו מום (שם) דהלאי הוא שהוא תמים דבעינן שיהא ראוי לשם דלא [illegible] לשם חטאת, וה שמעת, ולפי סוגיא של שמועה זו משמע דקרי ליה ראוי ועתיד לינתן משום הגרלה ווידוי (זבחים קיג.). ת"ל לה'. להקריב קרבן לה', המיוחד לה' להוציא שעיר המשתלח שאינו מיוחד לה' (שם). אין הגורל קובע אלא בראוי לשם. דכי מייתי ומגריל אין לא ידע על מי מייתי סליק גורל של שם, הלכך בעל כרחך תרוייהו בעינן תמימים (תמורה ו.). אפילו דם. שעיר הנעשה בפנים, בכוס, ומת המשתלח [illegible]

לא נדחה הדם, אלא מביא שעיר אחר ומזווג לו וכבר הדם למתניתין חזי ישפלה, ולשון אפילו דנקט [illegible]
איכא למאן דאמר דאפילו בעלי חיים נדחים, דקתני יאם משהגריל מת אחד מהן יביא שנים ויגריל עליה [illegible]
ואיכא למ"ד מביא חבירו שלא בהגרלה, דבעלי חיים אין נדחין והגרלה לא מעכבת, אבל דם בכוס [illegible]
[illegible]

העומד ואין צריך להגריל (לעיל מ.). לה'. לרבות שעיר המשתלח. [illegible] משום לא תקריבו (תמורה ז.)

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones